

زورآزمایی آمریکا و روسیه در مناقشه قره‌باغ کوهستانی

تحولات اخیر نشان می‌دهد که آمریکا و غرب به سمت حل و فصل مسالمت‌آمیز مناقشه قره‌باغ کوهستانی در کوتاه‌مدت تمایل پیدا کرده‌اند، البته اینکه روسیه اجازه خواهد داد تا مناقشه قره‌باغ با میانجیگری آنها حل شود جای تأمل دارد.

به گزارش آرآن نیوز: به نقل از تسنیم در روزهای اخیر شاهد نقش فعال آمریکا و غرب در مذاکرات مناقشه قره‌باغ کوهستانی بین باکو و ایروان هستیم به طوری که رئیس‌جمهور آذربایجان و نخست‌وزیر ارمنستان در اجلاس داووس نزدیک به یک و نیم ساعت با یکدیگر گفتگو کردند. همچنین وزرای خارجه آنها در پاریس پس از چهار ساعت مذاکره اعلام کردند: آماده کردن مردم دو کشور برای یک صلح پایدار ضروری است.

از طرف دیگر در نوامبر سال گذشته میلادی الهام علی‌اف و نیکول پاشینیان بدون ابتکار و میانجی‌گری مسکو در شهر دوشنبه با یکدیگر دیدار و گفتگو کردند.

تحولات اخیر در مورد مناقشه قره‌باغ کوهستانی نشان می‌دهد که آمریکا و غرب به سمت حل و فصل مسالمت‌آمیز این بحران در قفقاز جنوبی در کوتاه‌مدت تمایل پیدا کرده‌اند، البته اینکه روسیه اجازه خواهد داد تا مناقشه قره‌باغ با میانجیگری آمریکا و غرب حل شود جای تأمل دارد.

استانیسلاو تاراسوف کارشناس روسی مسائل قفقاز ادعا کرده است که با میانجیگری غرب الهام علی‌اف و نیکول پاشینیان در ماه مارس در یکی از پایتخت‌های کشورهای اروپایی دیدار و مذاکره خواهند کرد و بر اساس آن در ماه ژوئن سال جاری، ارمنستان تعدادی از مناطق اشغالی اطراف قره‌باغ را به جمهوری آذربایجان باز می‌گرداند.

تاراسوف در مصاحبه اختصاصی با پایگاه خبری ارمنی 1in.am اظهار داشت: باید به این مسئله توجه کرد که در روزهای اخیر علی‌اف و پاشینیان یک و نیم ساعت با یکدیگر گفتگو کرده‌اند و پیش از آن ممدیاروف و مناتسکانیان چهار ساعت با هم مذاکره کرده بودند که جمعاً مذاکرات جمهوری آذربایجان و ارمنستان پنج و نیم ساعت شده است. مسلم است که آنها در این مدت با یکدیگر شطرنج بازی نکرده‌اند بلکه در مورد مناقشه قره‌باغ صحبت کرده‌اند. در تصاویری که از رهبران دو کشور از این مذاکرات منتشر شده است خشنودی و رضایت از چهره الهام علی‌اف هویدا است، این در حالی است که رئیس‌جمهوری آذربایجان شخصی نبود که در این مدت کوتاه راضی شود مذاکراتی در چنین سطح بالایی با طرف ارمنستانی انجام دهد مگر اینکه وعده امتیازی به وی داده شود. به احتمال زیاد وزیران امور خارجه دو کشور در بالاترین سطح به مذاکره با یکدیگر خواهند پرداخت. اما سؤالی که مطرح شده این است که؛ علی‌اف و پاشینیان در کدام شهر با یکدیگر دیدار و مذاکره خواهند کرد؟ مسکو؟ فکر نمی‌کنم. پاریس؟ می‌تواند باشد. لندن؟ با احتمال کم ممکن است. واشنگتن؟ احتمال دارد.

گفتنی است، جان بولتون مشاور امنیت ملی کاخ سفید در حساب توئیتری خود نوشته است: در روز 23 ژانویه با نیکول پاشینیان تماس گرفتم و انتخاب مجدد وی به نخست‌وزیری ارمنستان را تبریک گفتم. وی در یک انتخابات آزاد و عادلانه و با حمایت مردم ارمنستان به این مقام دست یافته است. ایالات متحده آمریکا به منظور تأمین رفاه مردم ارمنستان از تلاش‌های پاشینیان برای توسعه این کشور حمایت می‌کند.

تماس جان بولتون با نیکول پاشینیان درست یک روز پس از مذاکرات وی با الهام علی‌اف در حاشیه اجلاس داووس صورت گرفته است و این تداخل زمانی قابل تأمل است.

روزنامه پست ارمنستان ادعا کرده است که پاشینیان پیش از مذاکره با علی‌اف با لئون ترپتروسیان رئیس‌جمهور اسبق ارمنستان تماس گرفته و در خصوص برخی از مسائل مذاکره با وی مشورت کرده است.

لازم به ذکر است که نیکول پاشینیان در تشکیلات سیاسی ترپتروسیان حضور داشت و از سیاست‌های وی پیروی می‌کرد. پتروسیان نخستین رئیس ارمنستان قائل به حل و فصل مسالمت‌آمیز مناقشه قره‌باغ بود اما مورد غضب روسیه قرار گرفت و توسط روبرت کوچاریان (در حال حاضر در زندان به سر می‌برد) سرنگون شد، این در حالی است که اگر پتروسیان پشت‌پرده غرب‌گرا بود، پاشینیان به‌عنوان سمبل غرب‌گرایی مطرح است و ارمنستان را به سمت آغوش غرب هدایت می‌کند. البته اینکه شرایط سیاسی ارمنستان به وی اجازه چنین کاری را خواهد داد مسئله دیگری است.

البته آمریکا به‌خوبی می‌داند که نباید زمینه سقوط پاشینیان فراهم شود و به این نتیجه رسیده است که تنها راه توسعه ارمنستان و اتحاد آن با غرب، عادی‌سازی روابط ایروان با باکو و آنکارا است. این آرزوی آمریکا به واقعیت نمی‌پیوندد مگر اینکه مناقشه قره‌باغ به صورت مسالمت‌آمیز حل و فصل شود، به همین خاطر جان بولتون در سال گذشته میلادی به ایروان سفر کرد و حل مناقشه قره‌باغ در کوتاه‌ترین زمان ممکن را به‌زبان آورد. همچنین دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا در نامه تبریک برای پاشینیان بر این موضوع تأکید کرد.

همه این تحولات در حالی رخ می‌دهد که آمریکا در 8 سال ریاست جمهوری باراک اوباما هیچ ابتکار و تلاشی برای حل مناقشه قره‌باغ انجام نداده بود، حتی رؤسای جمهوری آذربایجان و ارمنستان یک‌بار هم برای مذاکره به واشنگتن دعوت نشدند. اما ترامپ مصمم است که به‌عنوان میانجی وارد صحنه شود و مناقشه قره‌باغ را حل و فصل کند تا بدین مناسبات ارمنستان با

آذربایجان و ترکیه را عادی و ارمنستان را از محاصره خارج و نفوذ روسیه را در قفقاز جنوبی محدود کند. این آرزوی ترامپ با روی کار آمدن دولت پاشینیان سرعت یافته است.

به همین خاطر روسیه به تلاطم افتاده است تا آلترناتیوهای خود برای حل مناقشه قره‌باغ را ارائه کند. اما واقعیت این است که روسیه با وجود اینکه اهرم‌های زیادی از زمان جنگ قره‌باغ در اختیار داشت اما از هیچ کدام از آن‌ها برای حل مناقشه استفاده نکرد و منطقه قفقاز جنوبی را در بحران نگه داشت، حتی در این مدت اجازه هیچ‌گونه گشایشی در این مسئله را نمی‌داد به طوری که زمانی که لئون ترپتروسیان تلاش می‌کرد در راستای حل مسالمت‌آمیز مناقشه قره‌باغ بخشی از اراضی اشغالی را به جمهوری آذربایجان بازگرداند، توسط روبرت کوچاریان دوست صمیمی ولادیمیر پوتین سرنگون شد و در حالی که قرار بود توافقنامه مهمی بین ارمنستان و جمهوری آذربایجان با میانجیگری آمریکا و سازمان امنیت و همکاری اروپا در استانبول امضا شود، پارلمان ارمنستان در 27 اکتبر 1999 گلوله‌باران شد و واژگن سارگسیان نخست‌وزیر این کشور به همراه 8 نفر از مسئولان ارمنی ترور شد. برخی از کارشناسان و سیاستمداران استدلال می‌کنند که ترور آن‌ها با چراغ سبز مسکو و توسط کوچاریان رئیس‌جمهور و سرژ سرکیسیان وزیر امنیت ملی ارمنستان طراحی و هدایت شده بود.

باید منتظر بود و دید که آیا این بار هم روسیه می‌تواند برنامه‌های آمریکا در قفقاز جنوبی را به هم بزند؟